

Лекція 3. Об'єктивна картина світу у пізнанні та мові

1. Сутність свідомості.
2. Дійсність: хрест реальності О.Розенштока-Хюссі.
3. Відображення реальності як активний процес сприйняття інформації.
4. Співвідношення свідомості та дійсності.
5. Мовна свідомість. Картина світу.
6. Мовна картина світу.
7. Мислення як процес усвідомленого відображення дійсності.

СИНОПСИС (Лекція 3)

- ❖ Основоположні погляди на природу людини та людської свідомості викладені у наукових працях **Льва Семеновича Виготського, Олексія Миколайовича Леонт'єва, Олександра Романовича Лурії, Миколи Івановича Жинкіна.**
- ❖ «**Психіка**– властивість живих високоорганізованих матеріальних тіл, яка полягає у їх здатності відображати своїми станами оточуючу їх, незалежно від них існуючу дійсність. Психічні явища – відчуття, уявлення, поняття – є більш менш точні та глибокі відображення, образи, знімки дійсності.» (О.М.Леонт'єв)
- ❖ **Свідомість** відображення підкреслює відмінність людини від тварини. **Свідомість – це специфічно людська форма відображення дійсності та вищий тип психіки** (О.М.Леонт'єв).
- ❖ **Ойген Розеншток-Хюссі**, німецько-американський представник релігійної філософії формулює теорію так званого «**хреста реальності**», згідно з якою **людство було створено 4 типами мови**: племінна відсилала до минулого; храмова– до зірок; мова Древньої Греції через поезію та філософію – до внутрішнього «я»; мова Ізраїлю через пророцтво – до майбутнього. Християнство сплавило ці 4 модуси мовлення в єдине ціле. Це положення є принципово важливим, тому що **реальність виявляється набагато ширше ніж матеріальний світ, що безпосередньо оточує нас.**

- ❖ **Дійсність** – це все суще, ідеальне, реально існуюче та уявне, те що належить свідомості і знаходиться поза нею, тобто матеріальний світ, який може бути сприйнятий п'ятьма чуттєвими каналами.
- ❖ **Відображення** – активний процес сприйняття інформації з одночасною когнітивною її обробкою, не завжди усвідомленою на рівні раціо.
- ❖ **Свідомість**, нематеріальна за своєю природою, є фрагментом дійсності, оскільки дійсність згідно з теорією О.Розенштока-Хюссі, включає в себе і нематеріальні феномени.
- ❖ **Свідомість** (Л.С.Виготський, О.М. Леонтьєв) має мовну, мовленнєву природу. «Мати свідомість – володіти мовою. Володіти мовою – володіти значеннями. Значення – одиниця свідомості. Свідомість – знакова.
- ❖ **Мовна свідомість** має мовну природу, маніфестує себе у мові і мова за Готфрідом Лейбніцем, є найкращим відображенням людського мислення.
- ❖ За **М. Хайдеггером** «картина світу означає не картину, що зображує оточуючий світ, але світ, який сприйнятий як картина». Інакше кажучи, картина світу є відображенням оточуючого світу у голові людини.
- ❖ **Мовна картина світу** – сукупність знань про світ, який фіксується в лексиці, фразеології, граматиці. Мовна картина світу може впливати на спосіб членування дійсності, і як слідство, на картину світу.